

ผลการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเพื่อส่งเสริม
ความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย
The Effects of Learning Package Kits, The Floor Games,
To Promote the Safety for Young Children

สุทธาทิพย์ เกตุแก้ว*

Sutthathip Ketkaew

ชลาลิป์ สมานิติโต**

Chalatip Samahito

สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Department of Early Childhood Education Faculty of Education Kasetsart University

Email: Biiwty@gmail.com

Received: August 13, 2022

Revised: September 15, 2022

Accepted: September 05, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกม เรื่องความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยชายและหญิง จำนวน ๕ คน ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ โรงเรียนวัดโพธิ์นิมิตร กรุงเทพมหานคร และผู้ปกครอง จำนวน ๕ คน ที่มีความสัมพันธ์และมีหน้าที่ดูแลเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย (๑) ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเรื่องความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย (๒) แบบสังเกตพฤติกรรมที่ใช้ชุดสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย (๓) แบบประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย เด็กมีคะแนนเฉลี่ยการรู้เรื่องความปลอดภัยสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ โดยด้านที่เด็กมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการหลีกเลี่ยงจากอันตราย จากการสังเกตพฤติกรรม

* นางสาวสุทธาทิพย์ เกตุแก้ว Miss Sutthathip Ketkaew, ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Master of Education (Early Childhood Education), Department of Education Kasetsart University.

** ผศ.ดร.ชลาลิป์ สมานิติโต Assistant Professor Chalatih Samahito, Ed.D. อาจารย์ที่ปรึกษาสาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Advisor of Education (Early Childhood Education), Department of Education Kasetsart University.

เด็กปฐมวัย หลังการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ฯ พบว่า ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมสามารถส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยให้กับเด็กปฐมวัยได้ เด็กสามารถดูแลสิ่งของในสภาพแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้อย่างปลอดภัย

คำสำคัญ : ชุดสื่อการเรียนรู้; ความปลอดภัย; ฟลอร์เกม; เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this study was to study the effects of learning package kits to promote the safety for young children. The target group included 5 young children who were studying in K2, 2nd semester, academic years of 2021 at Watpotinimit School, Bangkok, and their 5 parents who were related and responsible taking care of the target group. The instruments of this study were (1) learning package kits to promote the safety for young children. (2) behavioral observation form of young children using the learning package kits to promote the safety for young children. (3) an assessment form of safety literacy for early childhood. The data were analyzed by mean, standard deviation and content analysis. The findings indicated that after using the learning package kits to promote safety for young children, the children had higher safety literacy than before using the learning package kits. The aspect that the children had the highest average score, was the aspect of danger avoidance. The result from the observation form indicated that the floor game learning package kits promoted the safety literacy. They behaved more safely while doing daily activities, and could take care of things in an environment where they live safely.

Keywords: Learning Package Kits, Safety; Floor Game; Young Children

บทนำ

การส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยในปัจจุบันเป็นเรื่องที่หลายประเทศให้ความสำคัญในการพยายามหาวิธีที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งปัจจุบันมีเด็กที่เสียชีวิตจากการได้รับอุบัติเหตุโดยมีสาเหตุจากการบาดเจ็บแบบไม่ได้ตั้งใจเป็นอันดับหนึ่งของการเสียชีวิตของเด็ก^๑ จากข้อมูลสถิติในช่วงปิดภาคการศึกษาถือเป็นช่วงเดือนอันตรายที่เป็นสาเหตุการตาย

^๑ Safe Kids Worldwide, Preventable Injuries are The 1 Killer of Kids in The U.S. : Why It Matters, [Online]. Available : <https://www-safekids-org.translate.google/why-it-matters/> [5 December 2021].

ของเด็กไทยในแต่ละปี เด็กไทยจะเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุเฉลี่ย ๒๐๐ รายต่อเดือน ในแต่ละปีพบว่ามีเด็กที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุสูงสุดคือเดือนเมษายน (เฉลี่ย ๓๕๐ รายต่อเดือน) ซึ่งเป็นช่วงปิดภาคการศึกษาใหญ่และปิดภาคการศึกษากลางปี ทั้งนี้สาเหตุของการเสียชีวิตในเด็กมาจาก (๑) การจมน้ำ (๒) ภัยด้านการจราจร (๓) การเล่นที่ไม่ปลอดภัยอื่น ๆ^๒ พบว่าในจำนวนนั้นกลุ่มเด็กปฐมวัยมีความเสี่ยงสูงในการเกิดอุบัติเหตุ เนื่องจากจะมีพฤติกรรมตามวัยที่สุ่มเสี่ยงต่อการเล่นแบบไม่ปลอดภัย

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ได้ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากสถานศึกษาไม่สามารถเปิดการจัดการเรียนการสอนตามปกติได้ ทำให้เด็กต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้และถูกจำกัดการออกจากบ้าน ส่งผลกระทบต่อภายในครอบครัวและตัวเด็กในเรื่องการพัฒนาทักษะและพัฒนาการด้านต่าง ๆ รวมถึงมีความเสี่ยงต่อการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมเพิ่มมากขึ้น ทั้งการปล่อยปละละเลย การใช้ความรุนแรง การแสวงประโยชน์จากเด็ก หรือการขาดผู้ดูแล ทำให้เด็กตกอยู่ในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุจากสิ่งแวดล้อมและอันตรายรอบตัวมากขึ้น^๓

จากปัญหาเรื่องความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย มีสาเหตุสำคัญคือพัฒนาการและการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก เนื่องจากเด็กวัยแรกเกิดจนถึงอายุหกปีเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว โดยธรรมชาติของเด็กวัยนี้จะมีความคิดและความสนใจกับเหตุการณ์ที่อยู่เฉพาะหน้า ขาดความยั้งคิด มีความอยากรู้อยากเห็นสนใจสิ่งแวดล้อมรอบรอบตัว ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมซุกซนอยู่ไม่นิ่ง ชอบปีนป่าย จึงเป็นที่มาของคำว่า อุบัติเหตุ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยควรเสริมสร้างพฤติกรรมด้านความปลอดภัย เพื่อให้เด็กตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันอุบัติเหตุ ดังนั้น การเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัยของเด็กควรมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ ให้เด็กมีส่วนร่วมและใช้ประสาทสัมผัสเพื่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิดและเหตุการณ์จนกระทั่งสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง^๔ เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่เรียนรู้จากสิ่งที่มองเห็น และเป็นวัยที่ต้องใช้พลังงานเยอะ ตามทฤษฎีการระบายพลังงานส่วนเกิน (Surplus-Energy theory) เด็กจะใช้พลังงานในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อพลังงานถูกใช้ไม่หมด จึงต้องหาทางปลดปล่อยพลังงานส่วนเกินนั้น เด็กจึงแสดงออกด้วยการเล่น^๕ การที่เด็กได้เล่นเป็นตัวเดินและเคลื่อนไหวเสมือนจริงในการ

^๒ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล, ทักษะความปลอดภัยในเด็กเล็กอายุระหว่าง ๕-๑๒ ปี, Safety Hunter ภารกิจพิชิตจุดเสี่ยง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://safetyhunter.thaichild๒๑.com/?page_id=๑๙๕ [๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๔].

^๓ องค์การยูนิเซฟประเทศไทย, แนวปฏิบัติในการป้องกันและคุ้มครองเด็ก สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙, (สำนักงานปลัด: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๓), หน้า ๖๘-๙๗.

^๔ Harvard University, Active Learning, [Online], Available : <https://bokcenter.harvard.edu/active-learning> [9 December 2021].

^๕ สัมภาษณ์ปัทมาวดี เล่ห์มงคล, รศ.ดร.คณบดีคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๔.

เป็นหมากบนกระดาน เด็กจะได้พัฒนาในเรื่องของกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การทรงตัวและการเคลื่อนไหวร่างกายบนแผ่นเกมขนาดใหญ่ที่สามารถเล่นได้บนพื้นได้(Floor Game) ถือเป็นได้ระบายพลังงานส่วนเกินออกจากร่างกายผ่านการเล่นที่ตนเองเป็นผู้ปฏิบัติ

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาผลการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเรื่องความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยที่ได้พัฒนาขึ้นให้มีลักษณะเป็นแผ่นเกมขนาดใหญ่ที่สามารถเล่นได้บนพื้นได้ โดยให้เด็กปฐมวัยเป็นผู้เล่นด้วยการใช้ร่างกายของตนเองเป็นตัวเดินและทำการศึกษาผลจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ที่มีต่อความรู้เรื่องความปลอดภัย การที่เด็กได้ลงมือเป็นผู้เล่นเองได้เดินและได้ลงมือทำด้วยตนเอง ผู้ศึกษาจึงมีความเชื่อว่า น่าจะส่งผลทำให้เด็กได้ซึมซับความรู้และความเข้าใจ ได้เรียนรู้ในเรื่องของการนำความรู้เรื่องความปลอดภัยมาใช้ในการใช้ชีวิตประจำวันและทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

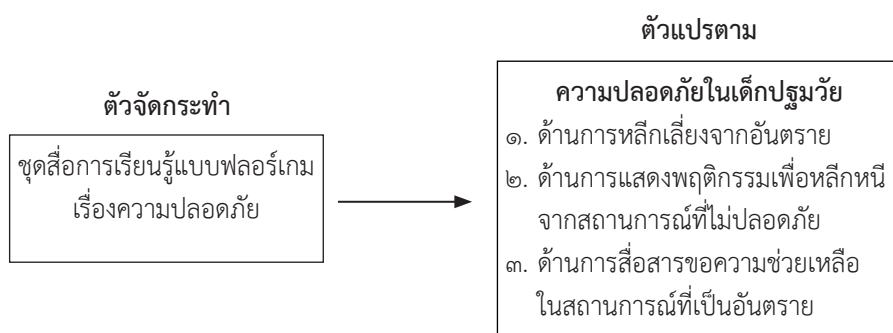
เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเรื่องความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย

สมมุติฐานการวิจัย

๑. เด็กปฐมวัยที่ใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยการรู้เรื่องความปลอดภัยสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ฯ

๒. ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมสามารถส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยได้ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ด้านการหลีกเลี่ยงจากอันตราย ด้านการสื่อสารขอความช่วยเหลือในสถานการณ์ที่เป็นอันตราย และด้านการแสดงพฤติกรรมเพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย

กรอบแนวความคิด

การทบทวนวรรณกรรม

ความสำคัญของการรู้เรื่องความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยไม่ได้มีเพียงแค่อันตรายที่ร่างกายเท่านั้น แต่ความรู้และความมั่นใจในความปลอดภัยของตนเองก็เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาด้านอารมณ์และสังคมของเด็ก เด็กที่รู้สึกปลอดภัยจะมีความมั่นใจในการสำรวจและสามารถสัมผัสสภาพแวดล้อมรอบตัวในการเรียนรู้สิ่งต่างๆได้มากขึ้น^๖ ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอมาตรฐานการเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้กำหนดกรอบการเรียนรู้ไว้ในหลาย ๆ รัฐ โดยมีรายละเอียดดังนี้

มลรัฐโคโลราโด (Colorado) ได้เสนอมาตรฐานการเรียนรู้ในเรื่องความปลอดภัย สอนทักษะในการเพิ่มพฤติกรรมทางกายภาพที่ปลอดภัยทั้งที่บ้าน โรงเรียน ชุมชนและในสถานที่ส่วนตัว โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงการบาดเจ็บโดยเจตนาและไม่เจตนา ฝึกทักษะการตัดสินใจและการสื่อสารเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายจากสภาพแวดล้อม สารเคมี การใช้ยา โดยมีรายละเอียดในการใช้ความรู้และทักษะด้านความปลอดภัยส่วนบุคคลเพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงของอาการบาดเจ็บ^๗

มลรัฐฟลอริดา (Florida) ได้เสนอมาตรฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็กปฐมวัยให้ปลอดภัยและมีสุขภาพดี โดยมีรายละเอียดของมาตรฐานด้านความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ การแสดงความตระหนักถึงความปลอดภัยและแสดงให้เห็นถึงความรู้เกี่ยวกับทางเลือกที่ปลอดภัยและการประเมินความเสี่ยงมากขึ้นเมื่อเข้าร่วมในกิจกรรมประจำวัน^๘

มลรัฐเท็กซัส (Texas) ได้เสนอมาตรฐานการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจให้กับเด็กปฐมวัยในด้านความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับกิจวัตรประจำวันของเด็ก โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมและลักษณะการเรียนรู้ของเด็กในการดูแลตนเองและการปฏิบัติตนที่ดีในเรื่องความปลอดภัยส่วนบุคคลเข้าใจถึงความเสี่ยงและอันตรายรอบตัว รวมถึงการสื่อสารและการหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย^๙ จากการที่ได้ศึกษาเอกสารมาตรฐานการเรียนรู้ด้านความปลอดภัยในประเทศสหรัฐอเมริกา แสดงให้เห็นถึงแนวทางการจัดประสบการณ์เรื่องความปลอดภัยกับเด็กปฐมวัยและการให้ความสำคัญในเรื่องการฝึกลักษณะนิสัย พฤติกรรมและการมีความรู้เรื่องความปลอดภัยที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับเด็กเมื่อวิเคราะห์จาก

^๖ Omar, K. **The Importance of Felt Safety in Early Childhood Education**, [Online]. Available : <https://abc123learningcenter.com/2016/02/01/the-importance-of-felt-safety-in-early-childhood-education> [25 August 2021].

^๗ Education and Colorado Department of Education. **Comprehensive health. PGS Personal Safety**, (Colorado: Colorado Academic Standards, 2020), p.7.

^๘ Office of Early Learning, **The Standaras for Children 4 Years Old to Kindergarten**, (Florida : Florida early learning and Developmental Standards, 2017).

^๙ Texas Education Agency, **TEXAS Prekindergarten Guidelines**, (Texas: Commissioner of Education, 2015), p. 339.

การระบุพฤติกรรมที่พึงประสงค์จากมาตรฐานของรัฐต่าง ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่าเกิดตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการมีความรู้เรื่องความปลอดภัย ๓ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านการหลีกเลี่ยงจากอันตราย หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกที่แสดงถึงการดูแลตนเองให้พ้นจากภัยหรือเหตุการณ์อันตรายที่ยังไม่เกิดขึ้น การตระหนักคิดและหยุดพฤติกรรมของตนเองไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวในสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ รู้จักการป้องกันอย่างถูกต้อง

๒. ด้านการแสดงผลพฤติกรรมเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย หมายถึง การแสดงกิริยาอาการหรือการกระทำที่ทำให้ตนเองพ้นจากสิ่งที่จะต้องประสบอันตรายเพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า การแก้ไขสถานการณ์และป้องกันตัวเองให้หลุดพ้นจากความเสี่ยงที่กำลังเผชิญอยู่

๓. ด้านการสื่อสารขอความช่วยเหลือในสถานการณ์ที่เป็นอันตราย หมายถึง การขอความช่วยเหลือหรือการปฏิเสธ โดยใช้วิธี ตะโกน ร้อง บอกหรือเล่าเหตุการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อสื่อสารขอความช่วยเหลือ การจดจำรายละเอียดจากสิ่งที่พบเห็นเพื่อสื่อสารและช่วยเหลือผู้อื่นที่กำลังตกอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นอันตราย

จากที่กล่าวมาข้างต้นการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้จึงเป็นตัวช่วยที่จะสื่อสารและทำให้เด็กเกิดความเข้าใจในเนื้อหาเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยได้ง่ายขึ้น^{๑๐} โดยต้องคำนึงถึงการเรียนรู้และความเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก เกิดการเรียนรู้จากการที่ได้ทำกิจกรรมซึ่งจะทำให้เด็กเกิดประสบการณ์ตรงจากสื่อเหล่านั้นได้ถาวรยิ่งขึ้นได้ รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสื่อจะมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ทั้งเรื่องกระบวนการและขั้นตอนการทำงานที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตัวเองในการเรียนรู้ได้มากขึ้น^{๑๑} ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับสื่อที่มีลักษณะให้ผู้เล่นได้เคลื่อนไหวหรือแสดงบทบาทเป็นตัวแสดงจริงในเกม โดยจัดทำเป็นชุดสื่อการเรียนรู้เรียกว่า ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกม (Floor Games) หมายถึง ชุดแผ่นเกมขนาดใหญ่ที่มีการเล่นที่ต้องใช้ทุกส่วนของร่างกายเป็นส่วนประกอบของเกม หรือเป็นตัวหมากในเกมเพื่อเล่นและเคลื่อนไหวย้ายการวางตำแหน่งผู้เล่นบนแผ่นเกมที่เป็นพื้นที่สำหรับการเล่น เปรียบเสมือนกระดานซึ่งมีรูปภาพ วิธีการเล่น กฎและกติกาเฉพาะสำหรับเกมนั้น ๆ^{๑๒}

^{๑๐} United Nations, United Nations Policy Brief: Education During COVID-19 and Beyond, (UN. Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall, 2020).

^{๑๑} ชัยยงค์ พรหมวงศ์, การสร้างชุดการสอน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://inno-sawake.blogspot.com/๒๐๐๘/๐๗/๑.html> [๑ ตุลาคม ๒๕๖๔].

^{๑๒} สฤณี อาชวานันทกุล, Board Game (บอร์ดเกม) กิจกรรมสุดอินเทรนด์ เปิดโลกการเรียนรู้, บางกอกมีเดีย แอนด์โปรดักส์ตั้ง จำกัด, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.pptvhd๓๖.com/news/๑๔๓๓๖๓> [๙ ตุลาคม ๒๕๖๔].

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กปฐมวัยที่ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เป็นเด็กที่มีผลประเมินพัฒนาการด้านร่างกายการรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นที่มีผลอยู่ในระดับปรับปรุงที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ โรงเรียนวัดโพธิ์นิมิตร สำนักงานเขตธนบุรี กรุงเทพมหานครและผู้ปกครอง จำนวน ๕ คน ที่มีความสัมพันธ์และมีหน้าที่ดูแลเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในช่วงที่มีการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ ทั้งนี้ผู้ปกครองทั้ง ๕ คน ยินยอมที่จะเข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้และให้เด็กปฐมวัยในความดูแลเข้าร่วมในการศึกษาด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี ๓ ชนิด ได้แก่

๑. ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเรื่องความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ประกอบกับการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดสื่อ สามารถออกแบบได้ตามลักษณะของฟลอร์เกม (Floor Games) ประกอบด้วยส่วนที่เป็นเนื้อหา จำนวน ๖ เรื่อง ได้แก่

๑) อันตรายจากสารพิษ	๒) อันตรายจากไฟ
๓) อันตรายจากแหล่งน้ำ	๔) อันตรายจากสิ่งของเครื่องใช้ภายในครัวเรือน
๕) อันตรายจากพืชและสัตว์	๖) อันตรายจากของเล่นและเครื่องเล่นสนาม

ซึ่งผ่านการตรวจสอบหาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ๓ คนและพัฒนาเป็นชุดสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยได้ ๔ ชุด ได้แก่ ภารกิจพิชิตความปลอดภัย(เกมบันไดงูสถานการณ์จำลอง) ภารกิจหลบหลีกสิ่งของอันตราย (เกมตารางสิ่งของอันตราย)ภารกิจตะโกน ร้อง บอก ขอ (เกมปริศนาและทางเลือก) และภารกิจป้ายนี้หนูรู้จัก (เกมเศรษฐีเครื่องหมายและสัญลักษณ์)

๒. แบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่ใช้ชุดสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประเมินค่า ๔ ระดับ^{๑๓} ใช้ศึกษาพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่ใช้ชุดสื่อการเรียนรู้

๓. แบบประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย พัฒนาข้อคำถามแบบเลือกตอบ ๓ ตัวเลือก จำนวน ๑๐ ข้อ ตามแนวคิดของ Bloom ในด้านของความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้โดยการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง ๐.๖๗ ถึง ๑.๐๐ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์

รวบรวมข้อมูลโดยติดตามทดลองใช้ชุดสื่อการเรียนรู้เรื่องการส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้ระบบหมุนเวียนชุดสื่อทั้ง ๔ ชุด ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ๑ คน ต่อ ๑ ชุด ต่อ ๑ สัปดาห์

^{๑๓} บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร: สุริยวิทยาสัน, ๒๕๔๕), หน้า : ๗.

หรือยืดหยุ่นตามความเหมาะสม บันทึกผลการประเมินโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่ใช้ชุดสื่อการเรียนรู้และแบบประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ (๑) ค่าเฉลี่ย (μ) (๒) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ศึกษาพฤติกรรมการรู้เรื่องความปลอดภัยจากคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่ใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมฯ เรื่องการส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (๓) การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา นำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยและแบบสังเกตพฤติกรรมการรู้เรื่องความปลอดภัยในเด็กปฐมวัยไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและเรียบเรียงเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย

๑) ผลการพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ทั้ง ๔ ชุด จะมีลักษณะเป็นวัสดุอุปกรณ์ในการใช้งาน มีเครื่องมือที่ใช้ประกอบกับการนำชุดสื่อการเรียนรู้ไปใช้ ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่ใช้ชุดสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีวิธีการดำเนินการและนำชุดสื่อการเรียนรู้ไปใช้แบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นเตรียมการ จัดเตรียมชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยทั้ง ๔ ชุดและวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ประกอบชุดสื่อการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น ดำเนินการนัดหมายผู้ปกครองในการจัดส่งชุดสื่อและสร้างความเข้าใจถึงวิธีการใช้งานและการเตรียมตัวเบื้องต้น

ขั้นการใช้งาน ดำเนินการให้เด็กตอบแบบประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยก่อนใช้ชุดสื่อ หลังจากนั้นทดลองใช้ชุดสื่อทั้ง ๔ ชุด ใช้ระบบหมุนเวียนชุดสื่อโดย ๑ คนต่อ ๑ ชุด ต่อ ๑ สัปดาห์พร้อมบันทึกผลการประเมินโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่ใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ เมื่อทำกิจกรรมครบแล้วให้ตอบแบบประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยฉบับเดิมอีกครั้ง

ขั้นสรุปผล นำผลการวัดก่อนและหลังการทดลองจากที่ให้เด็กตอบแบบประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยมาเปรียบเทียบ เพื่อศึกษาการรู้เรื่องความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย

๒) ผลการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย

๒.๑ ผลการประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย โดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยก่อนและหลังจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้

ตารางที่ ๑ แสดงผลการประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย จากการทำแบบประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัยก่อนและหลังจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้

คะแนนการประเมินความรู้เรื่องความปลอดภัย	μ	σ
ก่อนการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้	๖.๐๐	๐.๔๐
หลังการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้	๘.๘๐	๐.๖๔

จากตารางที่ ๑ แสดงผลการศึกษาคำความรู้เรื่องความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย หลังจากที่ได้ใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แล้ว คะแนนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๘.๘๐ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๔ ซึ่งมีค่าสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ พบว่าเมื่อเด็กได้ลองใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ ครบทั้ง ๔ ชุดแล้ว เด็กมีความรู้เรื่องความปลอดภัยภายในบ้านเพิ่มมากขึ้น

๒.๒ ผลคะแนนเฉลี่ยการรู้เรื่องความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยรายด้านก่อนและหลังจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเพื่อส่งเสริมความปลอดภัย

ตารางที่ ๒ ผลคะแนนเฉลี่ยการรู้เรื่องความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยรายด้านก่อนและหลังจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้

ด้านการหลีกเลี่ยงจากอันตราย	μ	σ
ก่อนการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้	๑.๓๓	๐.๒๔
หลังการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้	๒.๒๐	๐.๓๘
ด้านการแสดงพฤติกรรมเพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย	μ	σ
ก่อนการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้	๑.๔๗	๐.๑๘
หลังการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้	๑.๙๓	๐.๑๕
ด้านการสื่อสารขอความช่วยเหลือในสถานการณ์ที่เป็นอันตราย	μ	σ
ก่อนการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้	๑.๖๐	๐.๑๕
หลังการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้	๒.๑๓	๐.๓๘

จากตารางที่ ๒ ผลการศึกษาพบว่าด้านการหลีกเลี่ยงจากอันตรายก่อนการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑.๓๓ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๒๔ และหลังการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๒๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๓๘ เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์พบว่า หลังการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ เด็กมีคะแนนเฉลี่ยด้านการหลีกเลี่ยงจากอันตรายสูงกว่าก่อนการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้

๓) ผลการสังเกตพฤติกรรมการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย

ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลจากการบันทึกผลการประเมินโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่ใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

ด้านการหลีกเลี่ยงจากอันตราย มีพฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย ๓ พฤติกรรม ได้แก่

๑. รู้จักและบอกเกี่ยวกับสัญลักษณ์ของความปลอดภัยที่สามารถพบเห็นในชีวิตประจำวัน หลังจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความปลอดภัย เด็กมีพฤติกรรมมีข้อซักถามกับผู้ปกครองและพยายามมองหารูปภาพสัญลักษณ์ตามป้ายในสถานที่ต่างๆ หรือตามผลิตภัณฑ์อุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ เช่น ...เด็กเดินไปชี้ที่ขวดยาฉีดแมลงที่อยู่ในตู้แล้วพูดว่า “ขวดยาฉีดยุงนี้ก็มีสัญลักษณ์อันตรายเหมือนกันครับแม่ เป็นรูปหัวกะโหลกเลยแม่เห็นไหม ถ้าเราเผลอกินเข้าไปจะต้องเป็นผีแบบในรูปแน่ ๆ”

๒. แสดงพฤติกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า หลังจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความปลอดภัย เด็กมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการดูแลตนเองให้พ้นจากอันตรายระมัดระวังและพูดทักในการตกเตียงเพื่อหยุดพฤติกรรมของตนเองและคนในบ้านมากขึ้น เช่น ...เหตุการณ์จากฝนตกหนัก ส่งผลให้น้ำนองบริเวณพื้นในบ้าน เด็กรีบไปดึงปลั๊กพวงสายไฟออกแล้วเอาไปเก็บไว้ที่ชั้น ๒ แล้วพูดว่า “กลัวน้ำเข้าปลั๊กไฟแล้วไฟจะช็อต ต้องเอาไปเก็บไว้สูง ๆ”

๓. บอกวิธีดูแลตนเองให้พ้นจากเหตุการณ์อันตรายที่กำลังเผชิญอยู่ เด็กมีพฤติกรรมที่แสดงออกในขณะที่ใช้ชุดสื่อฯ โดยสามารถตอบคำถามในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี สามารถคิดวิธีป้องกันอันตรายได้สมเหตุสมผลมากขึ้น เช่น ...สถานการณ์ที่เห็นสัตว์เลี้ยง(แมว) แล้วเดินไปขอเล่นด้วย เด็กพูดกับเจ้าของสัตว์เลี้ยงว่า “แมวเหมียวของพี่ใช้ไหมคะ มันดูไหมคะ หนูจับขนมันได้ไหม” ...

ด้านการแสดงพฤติกรรมเพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย มีพฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย ๓ พฤติกรรม ได้แก่

๑. รู้จักและบอกความอันตรายจากสิ่งของรอบตัวในชีวิตประจำวัน หลังจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความปลอดภัย เด็กมีพฤติกรรมและข้อซักถามกับผู้ปกครองเมื่อเห็นเหตุการณ์จากข่าวสารประจำวัน เช่น ...เหตุการณ์จากข่าวดาราสาวคุณแตงโม นิดาพลัดตกแม่น้ำจากการนั่งเรือสปีดโบ๊ท เด็กดูข่าวแล้วพูดว่า “ถ้าเราไปนั่งเรือ เราต้องใส่เสื้อชูชีพตลอดเลยนะคะ เวลาเรือขับไปไหนถ้าเราตกลงไปเราก็จะไม่จมน้ำ”

๒. ดูแลตนเองให้พ้นจากความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ หลังจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความปลอดภัย เด็กมีพฤติกรรมในการดูแลตนเองมากขึ้น สามารถตอบคำถามและแสดงบทบาทสมมติในขณะที่ใช้ชุดสื่อเพื่อจำลองสถานการณ์ได้ เช่น...เมื่อมีพัสดุมาส่งของที่บ้านในขณะที่เด็กอยู่บ้านคนเดียว จะทำอย่างไร “บอกเค้าว่าให้วางไว้หน้าบ้านเลยครับ” แล้วถ้าเขาถามต่อว่าพ่อแม่ไปไหน เด็ก ๆ จะตอบ

เขาอย่างไร? “บอกว่าพ่อให้วางไว้เลยครับ” ทำไม่เด็ก ๆ ไม่เปิดออกไปรับของละครคะ? “กลัวเขาเข้ามาในบ้านครับ หนูไม่รู้จักเขา”

๓. เหตุพหุเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงของตนเอง ยับยั้งชั่งใจและสามารถควบคุมตนเองได้หลังจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความปลอดภัย เด็กมีพฤติกรรมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในบ้านและนอกบ้านด้วยความระมัดระวังมากขึ้น เช่น ไม่เปิดปิดสวิตช์ไฟเล่น เก้าอี้ของเล่นของใช้เข้าที่ที่ได้ เช่น “ปกติเวลาเล่นโทรศัพท์แล้วแบตเตอรี่หมด เด็ก ๆ จะชาร์ตไปเล่นโทรศัพท์ต่อไปในขณะที่ชาร์ตไฟอยู่ เด็กก็ยับยั้งความอยากเล่นได้มากขึ้น อดทนรอและรู้เวลาในการเล่น ไม่เล่นโทรศัพท์ในขณะที่ชาร์ตไฟอยู่”...

ด้านการสื่อสารขอความช่วยเหลือในสถานการณ์ที่เป็นอันตราย มีพฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย ๓ พฤติกรรม ได้แก่

๑. บอกเกี่ยวกับสิ่งที่ผิดปกติที่พบเห็นในชีวิตประจำวันจากการสังเกตและจดจำรายละเอียด หลังจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความปลอดภัย เด็กมีพฤติกรรมในการสังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว เมื่อเห็นสิ่งผิดปกติเด็กก็รู้จักจดจำรายละเอียดและสามารถเล่ารายละเอียดของสิ่งที่เห็นได้ เช่น ...เด็กมองออกไปนอกหน้าต่างที่มีลักษณะเป็นบานเกล็ดทำจากกระจก ทันทีที่สังเกตเห็นความผิดปกติของบานเกล็ด เด็กรีบบอกผู้ปกครองว่า “แม่ครับปลายกระจกอันนี้มันห่างจากเพื่อนแปลก ๆ มันจะตกหรือป่าว แม่ลองดูหน่อย”

๒. เล่าเหตุการณ์เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อพบเห็นผู้อื่นหรือตนเองกำลังตกอยู่ในอันตราย เด็กมีพฤติกรรมในการสังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว เมื่อเห็นสิ่งผิดปกติเด็กสามารถบอกเล่าเหตุการณ์ได้ เช่น เมื่อเห็นควันทันไฟไหม้สีดำ ๆ ลอยขึ้นมาบนท้องฟ้า เด็กรีบมาบอกแล้วชี้ให้ดูว่า “โทรเบอร์ ๑๙๙ เรียกรถดับเพลิงไปดับไฟไหม้เร็ว ๆ ไฟไหม้ใหญ่แล้ว แม่เห็นไหม อยู่ตรงนู้นนั่น”

๓. ตัดสินใจเพื่อขอความช่วยเหลือ โดยใช้วิธี ตะโกน ร้อง บอก จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าหลังจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมที่ส่งเสริมความปลอดภัยเด็กมีพฤติกรรมในการสื่อสารเพื่อบอกเล่าและขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ได้ เด็กสามารถจดจำรายละเอียดและสิ่งที่ผิดปกติจากการสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว แต่ในตัวบ่งชี้ของการตัดสินใจเพื่อขอความช่วยเหลือ โดยใช้วิธี ตะโกน ร้อง บอกนั้น อาจกล่าวได้ว่าเด็กยังไม่พบหรือประสบเหตุการณ์ที่เป็นอันตรายที่เกิดขึ้นจริง ผู้ศึกษาจึงได้จำลองสถานการณ์ในชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมฯ โดยยกตัวอย่างเหตุการณ์และคำถามเพื่อให้เด็กตอบหรือแสดงพฤติกรรมในการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์นั้น ๆ ได้ ซึ่งเด็กสามารถตอบคำถามและแสดงพฤติกรรมสมมติในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อขอความช่วยเหลือได้ตามสถานการณ์ เด็กเรียนรู้ในการหลบภัย การเอาตัวรอดจากเหตุการณ์ฉุกเฉินและสามารถจดจำวิธีการในการทำตามขั้นตอนปฏิบัติจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้เพื่อให้ตนเองปลอดภัยได้

องค์ความรู้จากการวิจัย

เด็กเรียนรู้การหลีกเลี่ยงอันตรายจากการลงมือใช้สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดเป็นประสบการณ์ และพฤติกรรมในการดูแลตนเองจากสถานการณ์จำลองต่างๆ ที่มีเนื้อหาสร้างความระมัดระวังในการทำ กิจกรรมประจำวัน รู้จักวิธีป้องกันและหยุดพฤติกรรมที่เป็นความเสี่ยงของตนเอง เกิดเป็นพฤติกรรมที่เด็ก มีความยับยั้งชั่งใจในการดำเนินชีวิตและสามารถควบคุมตนเองมากขึ้นถือเป็นการฝึกการแก้ปัญหาในการ คิดอย่างเป็นระบบตามเงื่อนไขของเกมนั้นๆ ได้มากขึ้น

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลที่ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมส่งเสริมความปลอดภัย ดังต่อไปนี้

ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมมีกระบวนการที่ตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กในเรื่องการเสริมสร้างความรู้และพฤติกรรมด้านความปลอดภัยและสามารถกระตุ้นความสนใจของเด็กได้ดี เนื่องจากเด็กเป็นผู้เล่นในการเล่นเกมนั้นเอง โดยการใช้อวัยวะของตนเองเป็นส่วนหนึ่งของเกมในการเคลื่อนไหวและ ทำภารกิจต่าง ๆ ได้ใช้ทักษะการคิดเพื่อตอบคำถามหรือแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองและเคลื่อนไหว เสมือนจริงในการเป็นหมากบนกระดานฟลอร์เกม สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ John Dewey ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เรื่องราวที่มีความเกี่ยวข้องในชีวิตของเด็กหรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใกล้ตัวของเด็ก โดยมีหลักการที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็กเอง เน้นเรื่องของความสนใจและความสามารถของเด็ก ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดเป็นประสบการณ์ตรงและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการที่ได้ลงมือ กระทำสิ่งต่าง ๆ จึงเกิดเป็นแนวคิด Learning by doing เป็นการเรียนรู้โดยการลงมือกระทำ Dewey เชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กจะสามารถเรียนรู้ได้ดีในเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเอง ดังนั้น การเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมรอบตัวและในชีวิตประจำวันของเด็ก เด็กจะได้รับประสบการณ์ตรงที่ได้จากการเล่นเกมโดยการบูรณาการกิจกรรมที่มีคำถามให้เด็กได้ทบทวน ความรู้บ่อย ๆ เข้ากับเกมที่มีเนื้อหาแสดงถึงการมีความรู้เรื่องความปลอดภัยที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก จะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้และเข้าใจในเรื่องที่มีเนื้อหาซับซ้อนขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bruner ที่กล่าวว่า การนำเนื้อหาใดมาจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ต้องมีการปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็กที่จะเรียนรู้ได้ โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับวัย^{๑๔} ดังนั้นเรื่องทักษะและความรู้เกี่ยวกับ ความปลอดภัยถือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมของเด็กและเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถนำมาพัฒนา ให้กับเด็กได้โดยเริ่มจากการเรียนรู้จากเรื่องที่ยากใกล้ ๆ ตัวอาศัยรูปแบบของเกมที่เป็นส่วนหนึ่งในการเล่น และการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก

^{๑๔} Bruner, J. S, *The process of education*, (Cambridge: Harvard University Press, ๑๙๖๐).

นอกจากนี้ ยังมีข้อคิดเห็นจากกลุ่มผู้ปกครองที่มีความสัมพันธ์และมีหน้าที่ดูแลเด็กปฐมวัย ได้ให้ข้อเสนอแนะจากการทดลองใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบพลอร์เกมที่ส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยแสดงให้เห็นถึงการเน้นเรื่องความสำคัญในเนื้อหาเรื่องความปลอดภัยจากชุดสื่อการเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดมวลประสบการณ์และองค์ความรู้ที่เป็นองค์ประกอบของความปลอดภัยทั้ง ๓ ด้านได้ เช่น ในด้านการหลีกเลี่ยงจากอันตราย แสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถบอกวิธีดูแลตนเองให้พ้นจากเหตุการณ์อันตรายที่กำลังเผชิญอยู่ได้ และสามารถแสดงพฤติกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ รู้จักดูแลตนเองให้พ้นจากอันตราย เกิดความตระหนักในการยังคิดก่อนที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น รู้จักการสังเกตสิ่งรอบตัวและนำความรู้ที่ได้มาใช้ในสถานการณ์จริงได้ มีการปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสาร พูดคุยกับพ่อแม่ผู้ปกครองมากขึ้น พ่อแม่มีส่วนช่วยในการแนะนำความรู้ในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัย สอนในเรื่องการระมัดระวังตัวที่ถูกต้องกับเด็ก ถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว สอดคล้องกับแนวคิดของ Bowlby ที่เชื่อว่า พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างอารมณ์และพฤติกรรมให้กับเด็กได้ เด็กต้องสร้างความสัมพันธ์กับผู้เลี้ยงดู เพื่อให้เกิดพัฒนาการทางสังคมและทางอารมณ์ โดยเฉพาะการเรียนรู้ในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ซึ่งในเด็กอนุบาลจะอยู่ในช่วงระยะที่ ๔ Formation of a Reciprocal Relationship^{๑๕} เด็กจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาในการสังเกตสัญลักษณ์ต่าง ๆ มีการสนทนาพูดคุย พ่อแม่จึงเป็นตัวช่วยสำคัญในการพัฒนาเด็ก เมื่อเด็กแสดงอารมณ์หรือพฤติกรรมเชิงลบที่จะส่งผลต่อความเสี่ยงและความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เด็กควรได้รับการสอนในเรื่องของการควบคุมอารมณ์ผสมกับความเห็นเหตุเป็นผลให้เด็กเข้าใจในสถานการณ์ที่มีพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้ดูแลและชี้้นำการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบพลอร์เกมที่กำหนดเนื้อหาและรายละเอียดเกี่ยวกับความปลอดภัยที่ต้องการให้เด็กเข้าใจ ถือเป็นการฝึกการแก้ปัญหาในการคิดอย่างเป็นระบบตามเงื่อนไขของเกมนั้น ๆ^{๑๖} ซึ่งในชุดสื่อการเรียนรู้แบบพลอร์เกมแต่ละชุดจะมีกิจกรรมที่มีความท้าทายให้เด็กตอบโต้ในการทำภารกิจเพื่อตอบคำถามและแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ทำให้เด็กมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความปลอดภัยมากขึ้น เด็กได้เรียนรู้ในการมีไหวพริบเพื่อแก้ปัญหาและสร้างแนวทางในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยขณะที่ทำกิจกรรมประจำวันมากขึ้น^{๑๗} สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา พานทองรักษ์ ที่กล่าวถึงเรื่องการเสริมสร้างพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยโดยใช้เทคนิคละครและสรุปผลการวิจัยไว้ว่า การจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิค

^{๑๕} ยศวดี อยู่สุข, ความรักใคร่ผูกพันของมารดาวัยรุ่นต่อบุตร: มุมมองทางพฤติกรรมศาสตร์, (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๖๔), หน้า ๖๑-๗๙.

^{๑๖} สฤณี อาชวานันทกุล, Board Game (บอร์ดเกม) กิจกรรมสุดอินเทรนด์ เปิดโลกการเรียนรู้, บางกอกมีเดีย แอนด์โปรดักส์ จำกัด, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.pptvhd36.com/news/143363> [๙ ตุลาคม ๒๕๖๔].

^{๑๗} Castle, S, Board game types explained: a beginner's guide to tabletop gaming terms, [Online]. Available : <https://www.dicebreaker.com./categories/board-game/how-to/board-game-types-explained> [4 October 2021].

ละครสามารถเสริมสร้างพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยได้จากการใช้คำถามกระตุ้นความรู้ ประกอบกับการฝึกฝนและลงมือทำซ้ำด้วยตัวเองบ่อย ๆ และค้นหาคำตอบจากสถานการณ์จำลองที่หลากหลาย เด็กสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้ และสามารถดูแลสิ่งของในสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอยู่ร่วมกับสมาชิกภายในบ้านได้อย่างปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีการเตรียมความพร้อมเด็กและผู้ปกครองในการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกม โดยให้ผู้ปกครองศึกษารายละเอียดคู่มือการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ให้กับเด็กปฐมวัยมากที่สุดและควรมีการทดลองใช้ก่อนการนำไปใช้จริงเพื่อสร้างความเข้าใจในการใช้งานให้ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๒. การพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้แบบฟลอร์เกมเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ในปัจจุบันถือเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาความรู้ พฤติกรรม และทักษะในการป้องกันอันตรายให้กับเด็ก โดยเฉพาะเรื่องความปลอดภัยในการดำรงชีวิตหรือทำกิจกรรมประจำวันในขณะที่เด็ก ต้องเรียนรู้ภายในบ้าน ถือได้ว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวที่มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้เด็ก ครูและผู้ปกครองจึงควรมีบทบาทในการเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ให้เด็กได้ตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัย สามารถควบคุมตนเองในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของความปลอดภัยในการทำกิจกรรมประจำวันต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถตามวัย

๓. หลักในการพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่สื่อจะต้องทำหน้าที่ในการสื่อสารเนื้อหาหรือข้อมูล ให้เด็กเกิดความเข้าใจได้จากตัวสื่อ ดังนั้น รูปแบบเนื้อหาและกระบวนการการใช้งานควรคำนึงถึงความเหมาะสมและลักษณะการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละช่วงวัย โดยเฉพาะในเรื่องของเนื้อหาที่ต้องการให้เด็ก เกิดความรู้นั้น จะต้องมีความถูกต้อง ไม่ยากและซับซ้อน รวมถึงการใช้สีสันและภาพประกอบที่เหมาะสม ก็สามารถช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจจากสื่อชิ้นนั้นได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาผลการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยในด้านอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยในการเดินทาง การเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยในการใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) การเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยในโรงเรียน เป็นต้น

๒. ควรมีการต่อยอดการพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ที่มีรูปแบบเป็นฟลอร์เกมหรือเกมที่มีขนาดใหญ่ ในการนำไปบูรณาการกับกิจกรรมในศาสตร์อื่น ๆ ที่มีความหลากหลาย เพื่อส่งเสริมตามหลักสูตรฐานสมรรถนะให้กับเด็กปฐมวัย เช่น การจัดการตนเอง การคิดขั้นสูง การสื่อสาร การรวมพลังทำงานเป็นทีม การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕.
- พัชรา พานทองรักษ์. “ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคละครเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล”. **ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการศึกษาดุริยางค์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙.
- ยศวดี อยู่สุข, **ความรักใคร่ผูกพันของมารดาวัยรุ่นต่อบุตร: มุมมองทางพฤติกรรมศาสตร์**, สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๖๔.
- องค์การยูนิเซฟประเทศไทย. **แนวปฏิบัติในการป้องกันและคุ้มครองเด็ก สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙**. สำนักงานปลัด: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๓.
- อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์. “แนวทางสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บ”. ใน พงษ์ศักดิ์ น้อยพยัคฆ์ และคณะ, บรรณาธิการ. **Guideline in Child Health Supervision**. กรุงเทพมหานคร : สรรพสาร จำกัด (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๗) : ๑๐๑-๑๒๖.
- Bruner, J. S. **The process of education**. Cambridge: Harvard University Press, 1960.
- Education and Colorado Department of Education. **Comprehensive health**. PGS Personal Safety, (Colorado: Colorado Academic Standards, 2020), p.7.
- Office of Early Learning. **The standards for children 4 years old to kindergarten**. Florida: Florida early learning and Developmental Standards, 2017.
- Texas Education Agency. **TEXAS Prekindergarten Guidelines**. Texas: Commissioner of Education, 2015.
- United Nations. **United Nations Policy Brief: Education During COVID-19 and Beyond**, UN. Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall, 2020.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. **การสร้างชุดการสอน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://inno-sawake.blogspot.com/2008/07/1.html> [1 ตุลาคม 2564].
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล. **ทักษะความปลอดภัยในเด็กเล็กอายุระหว่าง 5-12 ปี**. **Safety Hunter ภารกิจพิชิตจุดเสี่ยง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://safetyhunter.thaichild21.com/?page_id=195 [๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๔].
- สฤณี อาชวานันทกุล. **Board Game (บอร์ดเกม) กิจกรรมสุดอินเทรนด์ เปิดโลกการเรียนรู้**. บางกอกมีเดียแอนด์โปรดักส์ตั้ง จำกัด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.pptvhd36.com/news/143363> [๙ ตุลาคม ๒๕๖๔].

- Castle, S. **Board game types explained: a beginner's guide to tabletop gaming terms.** [Online]. Available: <https://www-dicebreaker.com./categories/boardgame/how-to/board-game-types-explained> [4 October 2021].
- Harvard University. **Active learning.** [Online]. Available: <https://bokcenter.harvard.edu/active-learning> [9 December 2021].
- Omar, K. **The importance of felt safety in early childhood education.** [Online]. Available: <https://abc123learningcenter.com/2016/02/01/the-importance-of-felt-safety-in-early-childhood-education> [25 August 2021].
- Safe Kids Worldwide. **Preventable injuries are the 1 Killer of kids in the US: Why it matters.** [Online]. Available : <https://www-safekids-org.translate.goog/why-it-matters?> [5 December 2021].